

DAGENS Klinthults backstuga FoF

DAGENS

Backstuga

Klinthult

Backstugan Dagens, även kallad Stenstugan, uppfördes på Anders Jonassons gård Väster Fåll 1839 av avskedade grenadjären för Klinthult, Erland Samuelsson Daun, sedan han nämnda år fått avsked på grund av stöld.

Huset var mycket litet med förstuga, ett "kök" utan fönster och ett litet rum med gavelfönster och fönster på framsidan. Möbleringen var givetvis också mycket sparsam

Julen 1839 var familjen så utfattig, att en kappe säd beviljades av varje kvarts mantal. Samma år beviljades sammanskott till täcke, lintyg m m på tillsammans 16 Rd 30 sk 4 rst.

Omkring 1880 var huset så dåligt, att det behövde byggas om. Då gjorde bönderna i Klinthult ett sammanskott av timmer m m. De tre kvinnorna, som bodde i stugan, inhystes i "stenstugan", där de bodde några veckor. Sven Jansson i Klinthult timrade om huset, och murare Hellsten i Applehult murade upp spisröret. Sedan flyttades kvinnorna tillbaka med sitt mycket enkla bohag.

Till stugan hörde en liten potatisåker, och ibland hade de en gris. Där fanns också ett litet uthus med vedskjul och svinstia. Det huset hade väggar, uppförda på samma sätt som en gårdsgård

Sedan kvinnorna återflyttat, så hämtade Sven Peter Jansson i Klinthult den stora plana sten, som täckte öppningen till grottan. Stenen skulle användas som trappsten. På vintern, när det var lätt att köra över den frusna mossen, hämtades stenen med två par oxar. Sven Peter varnades av folk att hämta en sådan sten. Den ansågs väl på något sätt besitta en speciell kraft. Eftersom stenstugan var gränsmärke mellan tre socknar, ville Rundqvist i Sunnerby stämma Sven Peter för hämtningen av stenen, men så skedde ej.

När de gärde gårdsgård vid Dagens, skulle de inte vara så snåla på att ta nytt trol, för "käringarna" behövde det gamla trolet till ved.

Erland Daun, född 17/7 1807 i Hättebo och död 27/5 1870 på Dagens. Gift 19/10 1828 med
 Anna Katarina Karlsdotter, född 18/10 1801 i Östra Möcklehult i Hjälmseryds sn och död 16/7 1885 på Dagens
 Kristina född 4/12 1829 i Hjälmseryds sn
 Sven Gustav 10/10 1830 på Gisabo RT
 Sara Lena 10/2 1832 "
 Anna Lisa 24/4 1834 "
 Karl Johan 19/12 1835 "
 Klas Otto 30/11 1841 på Dagens

1839 från Gisabo RT.

Dottern Kristina flyttade 1847 till Hylletofta sn
 Sonen Sven Gustav flyttade 1849 till Fredriksdal. Han avled 1906 på Skärbäcken under Lunnaberg

Dottern Sara avled 26/12 1904 på Dagens. Hennes dotter Augusta Vilhelmina Karlsdotter föddes 1/9 1863 på Dagens. Hon tjänte hos Oskars i Klinthult mor. "Hon gifte sig med en rik bonnason."

Dottern Anna Lisa avled 21/4 1923 på Dagens. Till sist bodde hon ensam i stugan.

Sonen Klas gifte sig 27/4 1867 med Maria Karlsdotter från Timmerhult och flyttade till Tegelviken.

I storskifteshandlingarna 1816 omtalas STENSTUGAN på följande sätt: "... och vidare rät linea till No 8 Stenstugan kallad, ett Sönderimnat berg, hvid hvars fot formeras ett trångt hvalf, där Nydala, Vrigstad och Hjälmseryd Socknar möta hvarannan."

På fast berg ligger två stora stenblock, c:a 5 m höga mot varandra. De är så formade och lagda mot varandra, att där bildas en grotta, 3 m djup och halvannan m hög. Framför öppningen stod en plan stenflisa och täckte nästan hela öppningen. Det var den som blev förstugesten.

Sagesman beträffande Dagens har varit Oskar i Klinthult. Beträffande ombyggnaden av stugan hade han en tidstypisk kommentar: "Det ville en ju inte, att de på kyrkbacken i Nydala skulle säga: I Klinthult är de så snåla, så de vill inte ens föda sina hjon".

Komplettering av Doris Fransson, hösten 2023. Redovisat januari 2024.

Dagens backstuga under Klinthult

Backstugan byggdes 1839 av Erland Samuelsson Daun. Backstugan fick han tillåtelse av bönderna i Klinthult att bygga längst bort på norra delen av Klinthults ägor precis på gränsen mot Vrigstad socken. Platsen var mycket stenig med stora klippblock och i söder låg Klinthults mosse. Cirka 100 meter från Dagens backstuga fanns Stenstugan, ett gränsmärke mellan Nydala, Vrigstad och Hjälmseryds socknar.

Brukare: Erland Samuelsson Daun född 1807-07-17 Hättebo, Nydala socken

Hustru Anna Cathrina Carlsdotter född 1801-10-18 **Långö Norregård, Nydala socken**

Barn: Christina född 1829-02-04 Hjälmseryd

Sven Gustaf född 1830-10-10 Hjälmseryd

Sara Lena född 1832-02-10 Gisabo ryttartorp, Nydala

Anna Lisa född 1834-04-24 Gisabo ryttartorp, Nydala

Karl Johan född 1835-12-19 Gisabo ryttartorp, Nydala

Johannes August född 1838-07-29 Gisabo ryttartorp, död 1838-08-30

Jonas Peter född 1840-09-25 Dagens, Nydala, död 1840-12-12

Claes Otto född 1841-11-30 Dagens, Nydala

Sara Lenas dotter: Augusta Wilhelmina född 1863-09-01 Hook, Svenarums socken

Familjen kom 1839 från Gisabo genadjärstorp då Erland Daun avskedats som soldat. Han byggde backstugan cirka 100 meter från den märkliga stenstugan som fanns i naturen vid Klinthults mosse.

När familjen flyttat in med fem barn, varav äldsta barnet var 10 år, föddes en son 1840 som bara blev 2 månader. Han kvävdes av sin mor, står det i kyrkoböckerna. Det var inte uppsåtligt, och berodde troligen på trångboddhet. Ytterligare en son föddes ett år senare.

Familjen var ytterst fattig och fick understöd av socknen. Vid julen 1839 fick de både mat och kläder av socknen.

Efterhand flyttade barnen ut och tog dräng- och pigplatser i omgivningen. 1858 var makarna skrivna ensamma på torpet men 1863 flyttade dottern Anna Lisa tillbaka till föräldrarna, troligen för att fadern blev sjuklig. Hon bodde kvar i Dagens backstuga livet ut.

Erland Daun avled 1870-05-27. I hans dödsruna står att Erland Daun blev avskedad efter 8 år som grenadjär för Klinthult och bodde därefter i stor fattigdom i en backstuga under Klinthult, vid mossen. Han var sjuklig de sista 7 åren och sängliggande en månad. Han blev knappt 63 år gammal.

Hustrun Anna Cathrina Karlsdotter bodde kvar i Dagens backstuga tillsammans med sin dotter Anna Lisa. Även dottern Sara Lena bodde tidvis i torpet. Anna Cathrina avled på Dagens backstuga 1885-07-16.

1880 var backstugan så dålig att Klinthultsbönderna bestämde sig för att renovera stugan åt kvinnorna som bodde där. De tog sommaren på sig och under tiden bodde kvinnorna i Stenstugan som var ett gränsmärke för tre socknar, Nydala, Vrigstad och Hjälmseryd. Stenstugan är en blockformation som bildat en grotta mot Klinthults mosse. Framför grottan finns en plan stenhäll. Enligt uttalande ska dottern Anna Lisa vara född på den hällen, men det stämmer inte med tiden för hennes födsel och det står inget sådant i födelseboken. Grottan är en dryg meter hög och kilformad. En stående flat sten har även täckt halva ingången till grottan, som troligtvis gav skydd för kvinnorna när de bodde där. Den togs bort när deras backstuga var färdigrenoverad och blev trappsten i Klinthult.

Äldsta dottern Christina blev piga först på olika ställen i Nydala socken. Hon gifte sig med Carl Eld, född i Vrigstad. De bosatte sig i backstugan Moboda i Hook, Svenarums socken. De hade minst 4 barn. Tre av barnen flyttade till Nordamerika. Bara äldsta dottern bodde kvar med familj i omgivningen (Ödestugu).

Äldste sonen Sven Gustaf Hade drängplatser i socknen och blev så småningom torpare i Vrigstad socken. Han gifte sig med en 14 år yngre kvinna men de fick aldrig några barn. Ett par år var han torpare i Hjälmseryds socken men flyttade tillbaka till Vrigstad. Han blev änkeman 1891 och gifte om sig 1893 med en änka från Hjälmseryds socken och de bodde i torpet Skärbäcken under Lunnaberg i Vrigstad socken. Änkan hade med sig två döttrar som flyttade till Jönköping. Den ena gifte sig i Slåthult, Hjälmseryds socken och den andra emigrerade till Nordamerika där en av hennes bröder tidigare bosatt sig. Sven Gustaf Erlandsson avled 1906, 76 år gammal, på Skärbäcken.

Dottern Sara Lena hade plats som piga på flera olika ställen, både i socknen och i Vrigstad och Svenarums socken. Hon hade fått ett oäkta barn 1857-02-28 som var död 1857-07-05 (drygt 4 månader gammal) enligt senare husförhörsbok i Svenarums socken. Men det finns inget barn inskrivet i födelseboken, varken i Svenarum eller Nydala. Sara Lena födde en dotter, Augusta Wilhelmina, 1863 som fördes in i Nydala dopbok, men prästen skrev Hook, Svenarums socken som födelseplats. Sara Lena skrevs i Svenarums socken under 1860-1870-talen men utan hemvist. Från 1877 blev hon skriven i Dagens backstuga i Nydala tillsammans med sin dotter. Sara Lena avled i Dagens backstuga 1904-12-26 av vattensot. Dottern Augusta Wilhelmina hade flyttat till Vrigstad 1882 och gifte sig senare med Anders Johan Andersson. Hon födde sitt första barn, en dotter, före äktenskapet och åkte hem med henne till Dagens backstuga ett par månader medan lysning och vigsel ordnades. Dottern blev bara ett och ett halvt år och avled av magfel. De bodde då i Marbäck. Maken var dövstum, enligt kyrkboken. Han ägde och drev ett jordbruk, 1/8-dels kronoskattehemman i Marbäck. Paret fick ytterligare tre barn. Mellanbarnet avled, 3 år gammal, av hjärtslag. Makarna tog också tre fosterbarn. De lämnade jordbruksfastigheten och flyttade till Örled i Bredestad socken och senare till Vittaryd i Lommaryds socken. Augusta blev änka 1922 och avled 1942-02-24.

Dottern Anna Lisa började som piga vid 19 års ålder först i Långö på flera olika gårdar. Sedan var hon piga hos Lindahls i Klinthult och 1862 blev hon piga på Svenarums säteri. Efter ett år i Svenarum flyttade hon hem till Dagens backstuga och blev kvar där resten av sitt liv. När man läser prästens anteckningar så förstår man att kom hon hem när fadern blev sjuklig så föräldrarna behövde troligen omvårdnad. Efter

faderns bortgång 7 år senare hjälpte hon modern Anna Cathrina så länge hon levde. System Sara Lena kom hem och bodde de sista 25 åren i stugan tillsammans med Anna Lisa till 1904. De sista 19 åren bodde Anna Lisa ensam i Dagens backstuga. Anna Lisa avled 1923-06-21. Hon blev 89 år gammal, en ansevärd ålder med tanke på hennes bakgrund.

Sonen Karl Johan gifte sig och bodde i torp under Gåeryd. Familjen flyttade senare till torpet Mariedal under Boestad (se vidare under Mariedal). Karl Johan hade fyra barn. Familjen flyttade till Tofteryd där Karl Johan avled 1912.

Yngste sonen Claes Otto var dräng i Klinthult och i Södra Skog innan han 1864 blev dräng i Horveryd, Vrigstad socken. 1867 blev han stämd av pigan Maria Karlsdotter i Timmerhult för lägersmål. Maria hade som ogift tidigare en dotter. Claes Otto och Maria ordnade upp sina mellanhavanden och gifte sig och fick fem barn tillsammans. De flyttade till backstugan Tegelviken i Nydala där de bodde hela livet. Claes Otto blev änkeman och gifte om sig 1900 med Lisa Karin Andersdotter. Claes Otto avled 1913-03-24 på Tegelviken.

Trappstenen som tagits från Stenstugan har rengjorts och går
Dagens uppmärkta torprester. Foto: Doris F.

nu att se vid

/Sammanställt ur kyrkoböcker, Henry Renshults böcker Folk & Fornt, Arkiv Digital samt Sveriges dödbok av Doris Fransson/